

Szerkesztőségi iroda:

R.-Szombat, Losonezi-utca 24. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmertetlen levelek nem fogadtatnak el.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R.-szombat, Losonezi-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendő a kiadóhivatali illető előfizetési pénz-, hirdetmény-, nyilvtér- és felszámolások.

Hirdetési díj:

Egy négyhasábos peisor térfogata 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után 30 kr.

Nyilvtér:

Egy sor 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönben minden hazai postahivatal. Az előfizetések legcélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Közegészségügyünk érdekében.

(Figyelmebe ajánlva ugy a nagy közönségnek, mint a hatóságoknak.)

Attekintve az elmúlt évtizeden, valamint a legközelebb lefolyt évek során, lehetetlen fel nem ismernünk azt az örvendetes haladást, melyet városunk a cultura különböző téerein felmutathat.

Emelkedtek díszes tornászok a tudományoknak; a főgymnasium létesült, e mellett ifjaink számára létesült az ipariskola, létesült s örvendetes virágzásnak indult az állam által állított gazdasági-iskola. Egyesületek alakultak a cultura, a szépművészetek fejlesztése és kiterjesztése érdekében. Hogy pedig a szellemi gyarapodás iránti érdeklődés mellett, kifejlett közönségünkben a test nevelése, edzése, a testi ügyesség és erő cultiválása iránt is az érdek; fényes bizonyíték erre a lefolyt athletikai-ünnepélyek sikere, s a torna-egyesület megalakulása.

Szóval Rimaszombat felmutatni képes azt, hogy hivatalva van zászlóvivőjévé lenni megyénkben a nemzetes művelődésnek.

Hogy az érdem kié? arra felelet csak az: hogy minden egyesé, ki szóval vagy tettel, szellemmel vagy kézimunkával zsoldosává szegődött a közügynek.

De hátra van, hogy ne térjünk ki az elől sem, a mivel eddigelé még mostohán bántunk. Nézzük meg a még meglevő bajainkat, s tegyük meg a mit eddig elmulasztottunk.

Magyarországon a kulturális téren semmi sincs ugy visszamaradva, mint az egészségügy.

Megindult ugyan az üdvös mozgalom e téren is, s fáradhatatlanul működik érdekében derék cultuszminiszterünk, de az egy Budapest az eddig esakis, a hol az egészségügyet komolyan veszik s tesznek érte. Vidéki városokban alszik még ez ügy, s várja, hogy lelkes férfiak életre költsek.

A hiba — valljuk meg — mindenikben benne van, egyesekben ugy, mint a hatóságok és rendőri közegekben.

A közönségben nincs meg az érzék iránta, a hatóságokban pedig hiányzik az erély a célirányos intézkedések kivételére.

Pedig rendkívül fontos tényező az egészségügy

az államéletben, a népek élet- és munkaereje, a népesség száma függ e tényezőtől, s így az államösszereje van itt érdekelve. Azért is az egészségügyét más művelt államok már jókor felkarolták, s máris mutatkozik náluk ennek üdvös hatása. Nekünk pedig a művelt nyugattal kell haladnunk, s annak culturáját kiterjesztenünk más népekre is; nekünk a haladás legyen jelszavunk, különben a haladni nem akaró Törökország sorsára jutunk, melynek napjai immár megszámálva vannak.

A művelt nemzetek közül Angolország az, mely közegészségügye érdekében legtöbbet tett és tapasztalat szerint járványok által is leginkább meg van kímélve; a halálozási statisztikája pedig általában véve a legkedvezőbbnek mondható. Pedig ott vannak az Indiák, honnan bő alkalma van a kolera vést mindig magára hozni, mégis alig hallunk kolera-járványról, mely Angliában pusztitana.

Népesedési mozgalma ez államnak oly kedvező, hogy ma még egyszerűen lakossága van, mint volt 50 év előtt.

Evvel szemben Magyarországon az egészségügy még bölcsőjében szendereg, a halálozási számok szörnyű nagyok, annyira, hogy a legelső helyet foglalja el az európai államok sorában, s ez az oka, hogy bár a legszaporább nemzet Európában a magyar, mégis népesedési mozgalma legkedvezőtlenebb, ugy, hogy 50 év alatt — mely alatt mondám Anglia népe megkétszereződött — a 15 millióról csak 16 millióra tudott emelkedni.

Bizony, pedig ha ma 16 millió helyett 30 millió magyar élne itt a Kárpátoktól koszoruzott földarabon, ugy ma nem volna nálunk nemzetiségi kérdés, hanem lenne egy minden veszedelemmel bátran megálló, szilárd magyar állam.

Az egészségügy érdekében legfőbb dolog a népességlakta területek tisztasága. Ez a legfőbb óvszer minden ragályos, vagy járványos betegségekkel szemben.

Ott, hol a talaj hulladékokkal be van szennyezve, ott bő alkalom van minden járványos betegség megfészkelésére. Példát nyújtanak erre a szennyos olasz városok, hol az elmúlt években óri-

ási tömeges kolerahalálozások voltak, s maga Budapest is szemmel látható statisztikai alapon nyugvó példát nyújt, hol is egyes feltűnő szennyos városrészek, sőt egyes ilyen házak feltűnő sok áldozatot adtak a koleravészkor.

Ellenben példa Lyon városa, valamint a tükörsztizta Versailles, hová mindig behurczolták a kolera, még se volt még benne sohase eféle járvány.

A tisztaság az, amit elő kell tehát állítanunk mindig, mikor járvány vése fenyeget, s ennek érdekében jelentek meg e sorok is, vajha városunkban is lendithetnénk valamit az egészségügy érdekében!

Azért nem feltűnési viszketeg vezérel, se nem akarok a hatóság vagy egyesek tetteinek hivatalosan kritikusává szegődni, csak reá akarok ezuttal mutatni a teendőkre, melyeket — tekintve a már magyar területen uralkodó kolera-járványt és a forró nyári évszakot — lehetőleg sürgősen tennünk kell; de reá akarok mutatni a közegészségügyi nagy hibákra is, melyek itt léteznek, mert csak ugy lehet azokon segíteni is, ha felmutattuk jókor létezésüket.

A cselekvést illetőleg a feladat ugy a lakosságot, mit a hatóságot illeti.

A mi a lakosságot illeti, gondoskodjanak maguk a lakosok, hogy lakóházaik talaja hulladékoktól megtisztassák, a szemetes gödrök kiüríttessenek és rendben tartassanak, ürülékgödrök kitisztassanak, s alkalmas szerekkel, minők a carbolmész, vasgálicz, chlormész, carbolsav stb. fertőtleníttessenek. Mosadékok ne szanaszét, hanem az arra rendelt gyűjtő árkokba — fájdalom nem esatornába, ilyen nekünk nincs! — öntessenek. — A lakások környékén az általános tisztaságra különös figyelem fordíttassék és pedig főleg ott, hol lakásoktól zsufoltak az udvarok. Ivóvizet illetőleg esakis az általános kiismert jó kutak használtassanak, nem sajnálva a fáradságot értők, ha kissé távol lenének is.

Most jön azon feladat, mely a hatóságot illeti, mint az egészségügy hivatott órét.

Felügyelet — és pedig szorgos felügyelet —

T Á R C Z A.

Az élet.

Az élet egy szép hajnalalom,
Illatos, nyári éjszakám,
Mikor a lég balszammal telve,
Szivvidító dalt énekelve
Csitítget-essattog a csalogány.

A szellő lány sohajba oszlik,
Nyomán örömvirág fakad.
Ezer remény kél a kebelbe,
S mind megannyi szép himes lepke
Legott könnyű szárnyakra kap.

Az élet egy szép hajnalalom,
Szövik, fújnak az angyalok.
Mosolygó arczal ránk borulva
Csókot lehelve homlokunkra,
S az égi esők fénylik, ragyog.

Hymnust rebeg mennyei dalkar,
Elandalgunk az éneken,
Mintha hívó lelkünkhez szólna,
Hogy ő a meny boldog lakója,
S örök üdv részese leszen.

Az élet egy szép hajnalalom. . . .
— Fejed rázod te szenvedő!
Roskadt testtel, béult erőben.
— Ijesztő rém! — itt állsz előttem,
Arzodon annyi búredő.

Óh hát még sem oly szép az élet,
Mint ifju ésszel gondolom!
— Egy tér, hol a kín vonja vásznát,
Hol a fájdalom szánt barázdát,
S bánat borong a hantokon.

Szabó József.

A szökevény.

— Rajz. —

II.

Sziveható volt az a bucsu, mellyel a falubeli katonák elhagyták öveiket; az tudja csak, a ki valaha így bucsuzott el . . . ! De végre elmentek óriási terhet hagyva hátra az otthon maradtak — s még óriásibbat vive az ök sziveikben. Elment — mind a huszonkilencz. . .

De hát hol a harminczadik?

Horváth Károly sem volt messze; ott rejtőzködött a galagonya bokrok között édes apja kertjében, honnan a világ minden kinecsért se bujt volna elő. Rejteke oly sűrűn volt benőve, hogy ott bizony senki sem kereste. Eltöltötte éjjél-nappját étlen, szomjan, czéltalanul, — mert hát mi is lett volna az ő czélja? Megszabadulni a katonaság kinjaitól? De hát hogyan? Örökre bujdosni, más vidéken, más határon . . . ? Elrejtőzve élni mint a gonosztervő, ki nem mer ismerőseinek szeméi közé nézni . . . ? Nem.

Egy halavány reménye mégis maradt: elhatározta, hogy ha már a regruták eltávoztak s a falu csendje kissé helyre áll: előjön rejtekeiből, megkéri szépen a jó embereket, hogy őt „ne adják ki,“ hiszen ő még a madárnak sem vétett, nem is lehet neki ellensége senki a világon! Ez a remény vékony kis szálaeskből indult ki, de csakhamar ugy megizmosodott, hogy segélyével a partra jutást nem kélté.

Hanem mikor a távozó regruták nótái füleig hatottak, azok a nóták, melyeknek hallatára a lélek is sir bennünk: ugy tetszett neki, mintha őt akarnák kigunyolni, mintha az elmenők fájdalmát ő érezné leginkább, — ő a ki a katonaság elől elrejtőzött . . . !

El, el e dalok búvköréből! Futni, mindig futni ellenkező irányban oda, hova a távozó zaja nem hallszik! Kibujt a bokrok közül azon szándékkal, hogy a kétszáz lépésnyire levő árok partja alá rejtőzik. Az is jó hely s ha nincs is minden oldalról fődve, de legalább nem látja a távozókat nem hallja szivszakasztó dalaikat. . . ! Eljutott szerencsésen a kiszemelt helyre, senki sem vette észre.

Hanem csalódott: ismét látott és hallott és pedig ugyan-

azt látta és hallotta a mi elől elmenekült! Itt sincs hát maradása . . . tovább, tovább . . . !

Most már egy még távolabb elő rejteket szemelt ki magának, oda is eljutott, nem is látta meg senki, de látni látott és hallani újra hallott. Pedig az ujjonczok már jó messze földön jártak, a nap is leáldozott, még a madarak sem esieseregtek, de még a szellő is elállt, ne hogy azt lehessen ráfogni, mintha messze földről ő hozná a bujdosó fülbe azokat a bánatos hangokat . . . Elrejté arczát: hiába! bedugta füleit: mint hiába, azért mégis hallott és látott. .

De hát mit látott és mit hallott?

Látta kenyeres pajtasait, kikkel boldog gyermekkorát élte át, bánattól kiégett arcaikkal, könybelabádt szemeivel, midőn utolsó isten hozzádot mondanak rokonaiknak, ismerőseinek, falujoknak s még a bokroknak is; hallotta bánatos dalait, melyekből azt is megérté, hogy habár még is sulyosodott az Isten keze felettük: tudnak engedelmeskedni a törvénynek, mely elszólítja tűzhelyeik mellől. Maga előtt látá a sors büntető kezét s minduntalan fülébe esengett a rettenetes ige: szökésedért bűnhődnöd kell! Ez üldözte őt el a bokrok közül az árokba s onnan utolsó menedék helyére, innen az erdőbe s az erdőből — a puszták uttalan utaira. . .

Ez alatt otthon a faluban lassanként minden a régi kerékvágásba tért vissza; a kedélyek lecsendesedtek, beletörődtek a fájdalomba, hisz a már megtörtént dolgon változtatniok ugy sem állt hatalmokban. Az öreg Horváth mindent tüvé tett, hogy egyetlen fiát feltalálhassa, mert bár gyermekét a háboru veszélyeinek látta kitéve, de a szegény és keserűség melyet a fiu gyáva megszökése által támasztott s a büntetés mely reá vár: a szegény öreg szivére még sulyosabb vala. Kerestette mindenütt, egész a kétségbeesésig, csak ott nem, a hol kellett volna.

Hanem Károly után még egy más szív is busult: Kláraké. Eltűntek arczáról a szép piros rózsák s a rajtok átömlő könyök lemosták azt a fiatal üdeséget, mely az ifju leánykák ártatlanságának symboluma szokott lenni. Elszorult kebelével végezte napi munkáját: kiment a mezőre s atyjával együtt gyűjtötte a szénát. De a hallgatag munka közben

rendőri közegei átal arra, vajjon az egyes lakosok a köztisztaság követelményeit hiven teljesítik-e? E tekintetben szigorú eljárás szükséges az egyes lakosokkal szemben mindenütt, hol mulasztások vagy p. o. kihágások követték el. Utóbbiak közé sorolom p. o. azon nálunk még gyakran látható botrányos jelenséget, hogy ürülékek és istállónedvek a népes utcára kibocsájtának s ott végig-hosszig folyván, megmetyélezik az utca levegőjét.

Az utcák és sikátorok különös gondal tartása időnkinti öntözése és tisztítatása, az elvezető árkok rendbentartása, nehogy azokban a beljök öntözött hulladékok rothadásnak induljanak.

Nyilvános kutak jó karban tartása s azok gyakori tisztítatása.

Építkezéseknél felügyelet, hogy csak az egészség követelményeinek minden tekintetben megfelelő épületek építtessenek.

Felügyelet, nehogy kis lakásokban tulságos lakónép halmozódjék fel, esetleg pedig egészségtelen lakások végleg ki is üríttessenek.

Ime ezek tehát azon egyszerű és könnyen kivihető intézkedések és ténykedések, melyekkel egy várost tisztává, egészségessé, járványos vészszel szemben ellenállóvá lehet tenni. Lássuk, miként felelünk meg mind e mai napig e követelményeknek.

Közönségünknek — van hála Istennek maroknyi kivétel. — nincs érzéke a tisztaság iránt. A lakóházak talaja igen sok helyen szennyezett, szemetes gödröknek illik az egész udvar, s oly büzös, hogy végighaladni rajtuk kész betegség. Hulladékgödörök ritkán tisztítatnak; mosadékok szanaszét öntöztetnek. Ivóvízül meg néhol oly kutak használatnak, hogy hatóságilag betemetetni kellene azokat. A lakások sok része egészségtelen, s túlhalmozva vannak tisztasághoz nem szokott lakosokkal.

A hatóság részéről pedig a felügyelet nem szigorú; nem látjuk a kellő erélyt mulasztásokkal és kihágásokkal szemben; különben nem látnók azt, hogy istálló folyja* végig a Tompa-utca felső harmadát s teszi undok büzőssé itt a levegőt akkor, mikor Fiumében már 10—12 ember betegszik meg naponta kolerában.

Az apróbb sikátorok majd mindenikében vannak ily abnormitások, úgy, hogy végig haladni rajtuk vakmerő vállalat.

Meg kell, hogy nevezem itt az alsó pokorágyi-utca 15/b. sz. alatti, lakóktól már elhagyott házat, ennek ott létele közbötrány, se oldala, se teteje többé, belsejében gaz és dudva, környéke bűz és piszok. Ez egy percet se türessék tovább, annál inkább, mert lebontatása már hatóságilag elrendeltetett, fogantatása annak még sem történt.

Nyilvános kutaink elég számmal nincsenek, s nem is jutott még észbe senkinek sem, vajjon a város belsejébe odavezetett vízzel egy-két nyilvános kutat teremteni nem volna-e üdvös dolog?

Pedig üdvös lenne biz' az, s megfizetné az árát a népek jó egészsége.

Aztán vannak városok, melyek már csatornával is el vannak látva, s mi ezt is csak hírből ismerjük, pedig a megye székhelyén ennek eszméjével is kellene már foglalkozni, mert ez vetné meg alapját a város egészségének és tisztaságának.

Ime, végéhez jutottam; e lap szűk keretén belül talán hosszadalmas is volt ez ily népszerű tárgyról, de hát a vidéki lapot én arra is alkalmazatosnak tartom, hogy benne ilyen ügyek is szellőztesse, hogy így, ha lehet, valamit lendíthetnének saját egészségügyünk mostoha sorsán.

Vajha ily jutalom lehetne osztályrésze e sorok írójának!!

Dr. Zehery István.

Miért előnyösebb a nyilvános iskolában való neveltetés a magánaton való képeztetésnél?

Mig külföldön a humanisták, pietisták, philanthropisták és realisták egymással a legelkeseredettebb szellemi harcban állottak a nevelésügyet illetőleg, addig Magyarország sem késett megtenni minden lépést paedagogiánk felvirágoztatására.

Az első vallás- és közoktatásügyi miniszter br. Eötvös József 1848-ban lelke egész valójával hozzáfogott népnevelés-ügyünk javításához. — Azonban az 1848-ik évben kitört szabadságharc közepette, a népnevelés ügye ismét a régi mederbe süllyedt, s így pangott az két évtizeden keresztül. — A telenség lethargiájából az 1868 ik év ragadta ki nevelésügyünket, midőn az országgyűlés a népoktatásra is kiterjeszté figyelmét a közoktatási törvény meghozatalával. A 38-ik törvényekben ugyanis világosan kimondotta, hogy a szüle gyermekeit 6—12 éves koráig köteles iskolába járattatni, azon szülőkre pedig, kik ezen törvényt nem respektálják, fokozatos büntetést szabott.

Az 1868-ik évi országgyűlés volt az, mely a vallás tekintetében is megszüntetvén az előbbi kiváltságokat, jogsérelmes törvényeket, kimondta, hogy a gyermekek bármilyen felekezeti tanintézetben neveltetethetnek.

Ujabbkori nevelésügyünk bölcsőkorra összesiek tehát a teljes valóság magasztos eszméjének világra szóló kifejlődésével.

Pestalozzy János Henrik, mint az ujkor paedagogiájának vezére volt az, ki erősen hangsúlyozta „Liuhard és Gertrud” című munkájában ezen eszmét: „A nevelésnek első és legkitünőbb helye a családszoba legyen, melyben szükségképpen a nevelői helyet a szülőknek kell elfoglalniok.”

A gyermekek nevelése tehát a szülőknek első és legfőbb kötelességük; a szülők, különösen az édes anyák által gyakorolt szobai nevelés a legnemesebb és legtartósabb gyümölcsöket biztosítják, mert itt lesznek megalapítva a gyermekek lelki-teszt hajlamai, életkörülményei; ettől függ a további siker, mert mint tudjuk, az anyának társalgása a gyermekekkel, nagy befolyással van azok értelmi fejlődésére, valamint jövő erkölcsi életük megalapítására; igen kívánatos volna tehát, ha azon családban, melyben az atya és anya kölesönösen végzik szent és magasztos teendőiket, jó eleve meghatározzák az irányt, melyet követni akarnak gyermekeik nevelésénél, — mert mint Dr. Kiss Áron és Dr. Öreg János „Nevelés- és oktatást” című munkájában mondják: „Semmi sem hat károsabban a jellem fejlesztésére, mintha e tekintetben egymással ellenkeznek a szülők, ha az anya pártfogol, engesztel ott, a hol az atya dorgál, büntet.”

Szükséges tehát, hogy egyetértőleg, a kölesönös szeretet által lelkisítve vezessék a szülők gyermekeik nevelését, mert nagy bíba, sőt igen sokszor kipótolhatlan hiány, ha az iskola falai között a szülők hanyagsága miatt előálló gyengeségek javításán kell kezdeni a nevelést.

A midőn a törvény által megállapított iskolakötelezettségi idő eljő és a felsőbb tudományok tanítási ideje bekövetkezik, a szülők nem vezérelhetik többé gyermekeiket, — ekkor jogukban van vagy magánaton nevelő vezetése alatt képeztetni, vagy nyilvános iskolában működő tanárok vezetésére bízni gyermekeik nevelését.

Elvitázhatalan igazság egyrészt az, hogy a magánaton való neveltetés igen sok bekövetkező bajtól óvhatja meg a gyermeket, — de másrészt azt hiszem, hogy azon szerény nézetemet sem fogja kétségbe vonni senki sem, hogy a nyilvános iskola a mai nagyon is kifejtett nevelési rendszer mellett, társadalmi életünk kívánalmához

képest több tudománnyal és nagyobb emberismerettel bocsáthatja szárnyára a pályaválasztó ifjakat.

A mai művelt kor ugyanis igen sok ismeretet s többoldalu tartós tudományosságot kíván meg szülőiteitől, s míg a magánnevelő vezetése alatt álló gyermek sohasem önállólag szerzi meg ismereteit, és így nem is lehet az szilárd és tartós; addig a nyilvános iskolában való nevelésnél leginkább önmagára lévén szorítkozva a gyermek, önjeléből szerzi meg a sokkal áldásdusabb és maradandóbb ismereteket.

Szerény nézetem szerint csak a tanulótársak jelenlétében fejlődhetik ki a gyermekben azon ambíció, mely szerint iskolai tanulmányait nem annyira rideg kötelességből, mint inkább értékének felismeréséből, s a kellő szorgalomnak biztos jutalmazásáért teljesíti. — Csak az iskola falai között válik mintegy vérévé a gyermeknek ezen latin példabeszéd: „Non scholae, sed vitae discimus.”

Az iskolában a gyermekre vonzza a példa, munkára serkenti a mások felett való elismerés és dicséret, mely magánnevelés ügyünknel igen ritkán, vagy éppen nem eszkelölhető.

A mi pedig a nyilvános iskolában való neveltetést előnyösebbé teszi a magánaton való képeztetésnél, az főpontját kifejtett nevelésügyünkben éri el.

Az emberiség culturalis fejlődésével ugyanis karöltve halad a paedagogia fejlődése is. — Ma már letűnt az az idő, midőn egy tanár öt-hat tantárgyat, sőt sokszor egész osztályt tanított, a XIX. század utolsó felében nevelésügyünk tetőpontját érte el, a midőn ugyiszólván minden tananyag-nak külön szakembere van. — Kérdem a nevelőt tartó közeposztályú egyenektől, kiknek a mai nyomasztó anyagi helyzet nem engedi meg, hogy gyermekeiket magánaton, a kor szellemének megfelelőleg neveltetessék, vagyis, hogy minden tananyagra külön szakembereket tarthassanak, mint volt ez a Tisza családnál. Kérdem, lehet-e kívánni, hogy egy iskolát bevégzett praxis nélküli ifju minden tananyagban egyenlő szakismerettel bírjon? — Ha kívánni nem lehet, úgy bizonyosan nem is fog olyan sikert felmutatni, melyet a mai kifejtett nevelési rendszer mellett a tanár urak követelnek a vizsgázó tanítványtól.

A nyilvános iskolában való neveltetés előnye mellett szól, a most virágzó szemléltetve való tanítás módszere is. A szemléltetve való tanításnak megalapítója Verulamii Baed Ferencz volt Angliában. Az ő nyomdokát követte itt, Magyarországon Sárospatak egy kitűnő tanára Comenius Amos János, kit nevelési és tanítási elveit a paedagogok latinokának nevezték. „Orbis pictus” című munkája által vonta magára a nagy paedagog a közfigyelmet s elvül állította fel: „tanítás szemléltetve.” A sőtudományossághoz ragaszkodó nevelési irány megszüntetése ellen fogtak fegyvert, a realismus előbb említett hívein kívül Montaigne Franciaországban, a ki egész erővel hangsúlyozta „hogy a nevelésnél a magoltató rendszer mellőzendő.”

Midőn a szemléltetve való tanítás a scolasticus rendszeren győzedelmeskedett. Akkor lépet fel, a sok viszontagságokon keresztül ment Rattich Farkas „Ratio vici, vetustas cessit” jellegű munkájával, melyben a szemléltetve való tanítás győzedelmét hirdeti.

Ezeknek alapján lépett fel a már előbb említett nagy nevű paedagog, Pestalozzy János Henrik, kimondván ezen elvet: „Minden ismeret forrása a szemlélet, éppen azért a tanításnak ebből kell kiindulnia.”

Azt hiszem, nincs ember, ki ezen állítás igazságát kétségbevonni igyekeznék, s ha nincs, úgy éppen itt jövünk reá azon helyességre, mely szerint a nyilvános iskolában való neveltetés, sokkal előnyösebb a magánaton való képeztetésnél.

Ugyanis a most már többnyire államilag segélyezett iskoláink, rendes és kitűnő szakképzettséggel bíró igen tisztelt tanárai, nem tekintve fáradságot, egyedül a nevelés magasztos, de tövisekkel rakott ügyének elve, minden követ megmozdítanak arra nézve, hogy iskoláink a chemiai, phisikai s más a szemléltetve való tanításhoz szükséges eszközökkel legyenek ellátva.

Vajjon azon középosztályú családok századrésze, kik 2—300 frtos nevelőt tartanak gyermekeik mellett, hajlandók-e a mai viszonyok között, az elemi és felsőbb osztályok számára szükséges eszközöket meghoztatni a szemléltetve való tanításhoz? En azt hiszem, hogy igen kevesen. Kérdem tehát a szülőket, hogy a gymnasium azon osztályában, hol a vegytan adatik elő, hogyan bontsa a nevelő a vizet alkotórészeire, vagy hogyan állítsa azt elő alkotórészeiből, ha a szükséges készülékekkel nem rendelkezik? Lehetetlen.

Igy történik aztán, hogy a reformatio idejében virágzózt, Luther és Melancthon által alkotott iskolákban divatozott scolasticus irányban kell vezetnie a nevelőnek tanítványait, mely irány a reformatio szélesebb körben való terjesztésére jó hatással bírt ugyan, de ma már a 19-ik század szellemével össze nem egyeztethető, holt betűket tanítani gyakorlat nélkül, természetiant kísérletek nélkül. Nagyon természetes dolog, hogy ily körülmények között a magánaton való ismerete hiányos lévén, a tanár, kinek buzgó működése mellett leggyengébb tanítványai is többet sajátíthatnak el, a szemléltetve való tanítás folytán a tantárgyból vagy megbuktatni, vagy a mi mindkét félrel orozapírulással jár, kegyelemből átbocsátani a magánaton való tanítástól.

Magánnevelés ügyünk hiányosságáról tesz bizonyosságot azon igen sokszor tapasztalható szomorú körülmény is, melyről a tanár urak legjobban meglehetnek győződve, mely szerint azon nyilvános iskolába lépő csaknem érettségi vizsgát tevő ifjak igen nagy része, kik magán nevelő vezetése alatt végezték eddigi osztályaikat, képtelenek, alaphiány miatt a görög „lüo” igét ragozni, az „auér” főnevet ejtegetni, vagy a legegyszerűbb egyismeretlenű egyenletet kidolgozni.

Ezen dolgokhoz járul még a szülők elfogultsága gyermekeik iránt, valamint a nevelő helyzete igen sok családban.

A tapasztalat bizonyítja ugyanis, hogy igen sok szüle, különösen az édes anyák, annyira elfogultak gyermekeik iránt, hogy a legkorlátoltabb tehetségű gyermekben is geniét látnak, azokat kényők-kedvők szerint engedik nevelni, s így éppen a szülők megalapítói az elkényeztető nevelési rendszernek, melynek elve: csak olyan nevelési eszköz jó, mely a gyermekek vágyaival, kívánalmaival megegyez.

Mennyivel dicsőbb, mennyivel magasztosabb pedig az az elv, melyet nem szószerint értelmezve, az iskola falai között hangoztatni hallunk, mely feltalálható: a „Példabeszédek könyve 29. r. 15. versében: „A vessző és a dorgálás bölcseséget ad, de a magának bocsátott gyermek megszégyeníti az anyját.”

gondolatai szerte szét kalandoztak, a néma sohajtás ki-kí tört kebléből isten tudja merre röpülve! Talán Károlyának titkos rejtekébe, vagy tán az eget urához, kérve őt, hogy az eltévedt fiut vezesse ismét oda, hol lilium karokkal várják. Szegény leánya! a Károly megszökéséről neki is csak annyi fogalma volt, hogy ha az a rosz fia visszatérne: semmi bántódása nem lenne. Pedig ha tudta volna, hogy a lilium karok helyett börtön s az ő ezüst esengésű üdvözlete helyett a bilincsek csörgése vár rá: dehogyan imádkozott volna érette!

A jó isten nem is hallgatta meg kérését. Az a ki a jövőt előre látja: nem akarta az ártatlan lányka fájdalmát még avval is tetőzni, hogy vonzalmának egyetlen tárgyáról, a börtön erős zárja miatt kelljen lemondani, — visszaadta a rosz fiut esőrgő láncok nélkül, szabadon — de meg-törve!

Az újjözegek eltávozásának negyedik napján a horgas lábú harangozó ismét ott dolgozott a „lapos cserén” — hanem most már nem egyedül. A falu kovácsa megunt a vasat verni: az iparúzó kalapácsot feleserélte a földműves szénagyűjtő villával. Hanem a munka lassacska folyt, mert a kovácsnak átkozott rosz kedve volt. Ennek a rosz kedvnek oka pedig a harangozó még rosszabb hangulatában rejlett.

— Bizony komám, kár volt a Smüle zsidónál annyi mindenfélét összehazudni! Ki tudja, tán az a szegény Horváth Károly se ment volna világra, ha előre nem lett volna megijedve. Már most számoljon róla a hogy tud, mert Isten előtt ke'd a bűnös. Milyen derék, becsületes örg szülői vannak! Tudja Isten mi lesz belőlük fiok nélkül... ?!

— Soh' se ótógasson ke'd! Megléssa, majd megkerül, aztán kutya-baja sem lesz. Nem teszlek bele két napot s ismét ott fog sandítani a Klárka kapufélfájánál.

— Azt hiszi? Dejszen, mikor a Hankó Peti szökött meg, akkor is azt mondták, hogy semmi baja sem lesz — hanem bizony mégis lett, még pedig akkora, hogy hat esztendő óta híré se hallottuk. Bizonyosan ott van a komáromi sáncoknál. Jobb is lesz, ha az a szegény Károly sem jön többet erre a vidékre, mert itt mindjárt elfognák, vasba vernék, aztán...

Nem fejezhető be, mert a kovács olyan forma mozdatot tett, mintha látott volna valamit.

— No, mi az? Kérdé a horgas lábú.

— Ott, ott... ni... ! az árok partján, — felelé a a kovács szagztatottan s megindult.

A midőn pedig oda érkezett, a hol azt a valamit látta, mintha gyökér lett volna, úgy oda tapadt állóhelyébe, arca elsárgult, szemei az ijedségtől megüvegesedtek, szólni akart, de nem tudott. A horgas lábú harangozó is követé, de arra a valamire szólni hirtelenében ő sem tudott. A pillanatnyi ijedségből a kovács eszmélt föl hamarabb, igyekezett is helyzetét azonnal kizsákmányolni.

— Csakugyan ő az, mondá az erőltetett öröm és titkos félelem összevegyült hangján, — no lám, hogy megkerült! Tudtam én azt előre, hogy kutya-baja sem lesz.

A harangozó saját közvetlen tapasztalatának nem merve hitelt adni, most az egyszerű elfelejtette besietni a faluba. Valósággal akart meggyőződni, hogy az a „valami” a fü közt elterülve csakugyan Horváth Károly.

Pedig hiába tette azt a sok ellenvetést, hogy a Károlynak nem volt ilyen sovány beasett arca, a haja sem volt félig megöszülve, rongyos ruhákban legénye soha sem járt, aztán, hogy a Károly tüzről pattant pléneke volt, ez pedig egy holtra vált alak — bizony, mondom, hiába tette ezt a sok ellenvetést, mert az a valami csakugyan Horváth Károly volt.

Nem halt meg, de a gond, fájdalom, éhség, szomjúság, lelki harc négy napi bujdosásában annyira kimerítették a szegény fiut, hogy rékép elaléva rogyott le oda, hol a falu kovácsa feltalálta.

Haza vitték szülőhez, — de a leggondosabb ápolás mellett sem tudták többé lábba állítani. Lázba esett, melyből később hagymáz fejlődött ki és a hagymázból néhány nap múlva egy oly szép temetés lett, melyet Hámor falu még soha nem látott. Így kellett bűnhődni a könnyen hívó gyávaságnak. Koporsójánál a pap gyönyörű beszédet mondott a szenvedésektől való félelemről s annak következményeiről, úgy, hogy még az öregek szemei is könybe lábadtak, de mindannyiak között bizonyára Klárka zokogott legkeservesebben... s.

Magán nevelésünkkel az anyai gondos felügyelet, intés és dorgálás mellett, a gyermekek lelki-teszt hajlamainak kifejlődésére nagy befolyással van a nevelő, kitől megkiváncsoltatik, hogy sok fáradsággal és halálansággal járó hivatására alkalmas legyen és ne csak kötelességből, vagy anyagi haszonból végezze nemes hivatását, hanem lélekéből és szeretettel.

A fentebb idézett „Nevelés és Oktatás” című mű kitűnő írói mondják: hogy „A kit a tanítói hivatással sokszor együttjáró anyagilag nyomasztó helyzet, a szülők és gyermekek néha tapasztalható halálansága elkészerít, a kit nem lelkesít a gyermekek olyan szeretete, mely minden örömét a mindennél nemes emberi lélek eszményi kialakításában találja: annak jobb, ha e tövisekkel rakott, de azért a hivatottak előtt vonzó pályáját valami más hasznosabbal, gyönyörtüségesebbel cseréli fel.”

Ezek azon okok, melyek az én szerény nézetem szerint előnyösebbé teszik a nyilvános iskolában való nevelést, a magánutóm való képzésénél.

En az hiszem, hogy ezen okokat szem előtt tartva, igyekeznünk sokan a szülők közül, nevelési rendszerök megváltoztatásán, s nem lesznek szük-markuak a szemléltetve való tanításhoz szükséges eszközöket megszerezni, igyekezni fognak gyermekeiket tanítóik iránti tiszteletre ösztönözni, beiktatni, hogy esemeteik csak így növekedhetők terebélyes fává, mely az idő viszonyaitól bátran szembe száll, a kik pedig e kívánalmak meg nem felelhetnek, hiszem, hogy örömmel bízzák gyermekeik nevelését, a hű sáfárok vezetése alatt álló „alma materek” gondviselésére.

Adja különben a minden kegyelem Istene, hogy úgy a nyilvános iskolákból, mint a magánintézetekből, kristálytisztá szívű, a kor magas színvonalán álló tiszta erkölcsű ifjak léphessenek az élet nagy piacára, mert „Minden országnak támasza, talpköve a tiszta erkölcs, mely ha megvész, Róma ledől és rabigába görbed.”

Hanva, 1886. július hó 12.

Osváth Bertalan, s. lelkész.

A hétről.

Azzal a tűző napsugárral, mely az elmúlt héten megfenyegette a verejtéktől rettegő emberfiát, beköszöntött a „saison”, a mi az újságírók „saját külön” szótára szerint annyit jelent: de szabadíts meg minket a gonosztól. Hogy is mondja az ismeretlen „nagyság”: Nyáron nagyon meleg van! Az ám! És mi, a sajtó munkásai még sem buzdulhatunk fel az egyszeri kertészfiú példáján, ki a legsietősebb munka idején, a hőségétől eltikkadva, egy fa árnyékában vonta meg magát, s gazdája korholó szavaira: „Nem érdemled meg, te léhűtő, hogy a nap read süssön.” kedélyesen felel: „Hisz ép azért húzódtam árnyékba.” Bizonybizonny, hiába van tengernyi árnyoldala a zsrnalisztikának: mi, a toll rabszolgái, nem menekülhetünk ez árnyoldalak hűsége, mert — sajnos — azok izaszatnak meg legjobban.

Ezt a jeremiádot nyögdécselte lelkem, mikor hozzáfogtam a heti krónika írásához. S egy pár apró manó, onnan az öblös tintatartó szeléről, gnyosyan intette, hogy úgy van, hát van is abban valami, hogy mikor a t. közönségnek legkékebb a juliusi égbolt, a hírlapírónak legfeketébb; mikor amannak legdusabb a természet, ennek a legszükebb, mert egyebet sem terem, mint — savanyu uborkát. S a fátum, azaz hogy a kéziratot kívánó szedőfiú kérlelhetlenül dörgi fulunkba: Nincs menekülés!

De ekkor megszólalt lelkem jobbik fele: Lásd, milyen halátlan vagy! Hát nem e héten volt-e a dalárda nyári mulatsága, nem élénkít-e meg városunkat az országos vásár, nem időzött-e körünkben ő nagyméltósága br. Kemény Gábor miniszter stb. stb.

Ez valóban mind igaz, még a stb.-iket sem véve ki. (De ezeket a „Hírek és vegyések” rovatának vezetője fogja halhatatlannítani.) Dalárdánk juliusi méltó tárgya a heti krónika tollára, ha másért nem, azért, mert igazi kedélyes, feszelen mulatság volt. Noha látogatottság tekintetében korántsem elégité ki várakozásunkat, egyébként mintaképe lehet a szerényebb igényű mulatságoknak. A dalárda lelkes előadása kellemesen gyönyörködtette a terebélyes gesztenyefák árnyában elhelyezkedett közönséget, valamint méltán meglepte az észlelt előhaladás is, mely a tagok és mestereik vállvetett munkásságának bizonyára dicséretes eredménye.

Aztán meg a táncz! Ritkán áldoznak buzgóbban Terpsychore oltára előtt, mint azt e mulatság arany fiataliságától láttuk, és pedig annak férfi és női tagjaitól egyaránt. Az utóbbiak igazi szépségkoszorút képeztek. S e jellemzés egyuttal valóságos névsort foglal magában, mert reméljük, hogy a jelenvolt tánczosok közül kiki megtalálja magát benne.

S hogy valóságos pogányok legyünk, lelkes dalkaink egyik bőkezű pártfogójuk jóvoltából, kinek Isten életét hosszúra szabja — még egy pogány Istenség kultuszára vállalkoztak. Örömmel konstatáljuk, hogy ez a kultusz sem téveszté el célját, a kedv fokozását, mindaddig, míg az utolsó dal ritmikus hangjai az esti szellő szárnyán beharagolták a szép liget bokrait, gyöngéd búcsút véve azoktól.

Másnap és harmadnap mozgalmas napokra virradtunk. Az utczának tarka néptömege hullámozott, élő kaleidoskop látványát nyújtva a szemlélőnek. A vevők s eladók szünetlen zivaja fellegváramba (vulgo: második emeleti ablak) tompa zsongásként hangzik fel. Persze közelebről már kissé változatosabb ez a „hangverseny”, s azzá a zagyalékká válik, a melyben — egyik írónk szerint — a leghasznavehetőbb szótár sem tudna eligazodni. Fel-fel hangzik belőle egy-egy savanyuvizes gyerek éles szava: „fris savanyuvizet!” Az egyikhez odalép egy dévaj hitsorsosa s komolyodva kérdi: „Van vize?” — „Igen” hangzik a gyors válasz a fiu részéről, ki már készül pohárba önteni a pezsgő nedűt. — „No, legalább használt veheti, ha megszomjazik.”

A külső vásártér meg a legelőn. Itt ütötték tanyát a vásár azon látogatói, kik néminemű szíverősítőnek magukhoz vétele után szükuek találták a „központ” utczát. Gyöngéd jelenetekben természetesen nincs hiány. Szvatopluk egyik ádáz unokája épen az ímént bizonyítá be egyik bajtársán ama physikai törvény igazságát, hogy két szilárd testnek gyors találkozás hangot ébreszt. A mely experimantumál az egyik szilárd test saját becses kacsoja, a másik test bajtársának hasonlóképp becses arculatja, a hang pedig egy pofon esattanása volt. S a zenebona szemléletére összereseglett közönség zsebei körül vandal pusztítást visz véghez. Faraó egyik nőnemű ivadéka, miglen rendőrségünk-

nek egy éber képviselője gyöngéden galléron csipi s egy békésebb hely magányába bellebbezi, hol is bő alkalma nyilik művészetét elméletileg fejleszteni.

Vala ezenfelül olyan por, hogy arról közönséges halandónak fogalma sem lehet. Kitűnő foszlós cipőnk és tűzálló agyagfazekaink mellé méltán sorakozik specialitásnak büszkén ég felé kavargó porunk. Denipue bizonyos, hogy esupán-odon esupa por és hamu vagyunk, De ime, a mint ezeket írom, beszökell a „redakció”-ba egyik gyorslábú munkatárs e szavakkal: „Ura! Ma délután kissé elszenderedtem a karos székemben. Egyszerre tompa dübörgés riaszt fel. Az ablakhoz futok, hát megérkezett az új rendszerű utcaöntöző, s épen használatba vették. Igazán bámulatos eredményt nyel alkalmazták, mikor egyszerre csak egy kereke nagy zajt okozva kiesett és én — felébredtem.”

Sebaj! megeredt az eső. Már csak mégis jobb lesz, ha megmaradunk ennél a mi régi rendszerű utcaöntözőnkkel. Ennek legalább nem esik ki a kereke.

Kármán Zoltán.

Meghívás.

A „Gömörmegei általános tanító-egylet” választmánya folyó hó 26-án (hétfőn) délelőtt 10 órakor Nagy-Röczén a polgári-iskola gyűléstermében ülést tart, melyre a választmányi t. tagjait ezenel meghívom. — A gyűlés tárgya: Az augusztus hó végén Toruallán tartandó közgyűlés előkészítése.

N.-Röczén, 1886. július 15. Röczey István, elnök.

Hírek és vegyések.

Gömörmege közönsége önmagát tiszteli meg, midőn szeretve tisztelt főispánjának tiszteletére, ki egy felszázadot töltött e megye szolgálatába, méltó ünnepelet rendez. E tárgyban folyó hó 21-én lesz értekezlet, melyre vonatkozólag a következő felhívást vettük: „Megyénk közszereteten és tisztelettel álló főispánja, méltóságos F. Á. F. Gusztáv ur, a folyó 1886-ik évben töltötte be 50 éves hivataloskodásának idejét. — Gömörmegeben pártkülönbség nélkül ki lett fejezve azon kívánság, hogy ezt megünnepelendő, neki ezen alkalomból egy ünnepély rendezessék. — Többek által felszólította, van szerencsenk alólírottaknak, e tárgyban Gömör vármegye közönségét értekezletre összehívni. — Ezen értekezlet Rimaszombtatban a megyeháza nagy termében, folyó 1886. évi július hó 21-én délelőtti 10 órakor fog megtartatni. Mely értekezletre van szerencsenk t. uraságot tisztelettel meghívni s felkérni, hogy a kegyeletes ünnepély sikerét nagybecsű támogatása által elősegíteni sziveskedjék. Ezek után maradtunk hazafüüi üdvözlettel gróf Andrássy Manó, s. k., Szentiványi Árpád, s. k., Hámos László, s. k.”

Főuri esküvő. Karácsonyi Jenő gróf, e hó 15-én délelőtti tízelegy órakor vezette oltárhoz Andrássy Karolina grófkisasszonyt, Andrássy Manó gróf leányát. A fényes esküvő a rozsnói székesegyházban folyt le, mely ez alkalommal zsufolásig telt meg az arisztokrácia tagjaival. A díszes nászmenet nyolcz négyes és nyolcz kettős fogaton vonult a beltéri kastélyból a székesegyházhoz, élőkön három huszárral, kik közül az egyik nemzeti színű, a másik kettő a két grófi család színeit viselő zászlót lobogtatott. Tizenkét uradalmi erdővéd tartotta vissza a nagyszámú kíváncsi közönséget a templom bejáratától. Folytonos harangzúgás közt ért a nászmenet a székesegyházhoz. A templomba való vonuláskor Andrássy Géza gróf állt a menet élére, kezében az ősmagyar szokáson alapuló násznagyi bottal. Az esküvő maga részint a völegény gyászra, részint pedig az örömanya. Andrássy Pálffy Gabriella grófné betegsége miatt szoros családi körben tartatott meg. Jelen voltak: Andrássy Manó, Andrássy Gyula, Andrássy Tivadar, Ifj. Andrássy Gyula, Andrássy Sándor, Széchenyi Aladár, Karácsonyi Kamilló, Zichy Géza és Karácsonyi Aladár grófok, Odescalchy Géza herceg, Andrássy Kendeffy Katinka, Andrássy-Wenkeim Leontina, Andrássy-Kaunitz Eleonora, Széchenyi-Andrássy Natália, Zichy-Karácsonyi Melánia, Karácsonyi-Elek Margit grófnők és Odescalchy-Andrássy Etelka herezegő. A menyasszony gazdag disztitűs ruhában lépett az oltár elé. A ruha corsage-a és Pompadourusznya legnehezebb fehér ezüst brokátból készült, narancs- és mirtus-virágokkal gazdagon ékítve Hoszsu, fehér csipkefátyol, mely mirtus- és narancsvirágkoronából hullott alá, borította az ezüstműnyű ruhát. A nyoszolyó-leánok: Andrássy Irma grófnő és a három Karácsonyi kontesszek egyforma saunon-selyem-erőpe-ruhákat viseltek, az urak pedig mindannyian gazdag diszmagyar öltözetben jelentek meg. Az esketési szertartás után a meghívott vendégek lakomára a betleri kastélyba hajtottak.

Kinevezés. A helybeli megyei közkórház gondnoki állomására a számos pályázó közül Dráskóczy István, zádorházi lakos lett kinevezve.

Halálozások. I v a n k a Sámuel, a sárospataki főiskola nyugalmazott ének- és zenetanára, az ev. reform. énekgyűző és áldozatkész előharezosa, a hű férj, jó atya és rokon, hosszas szenvedés után, életének 60-ik évében folyó hó 15-én Sárospatakon elhunyt. — **S z e n t m i k l ó s y** Gyulát, megyénk derék alszámvevőjét sulyos családi gyász érte. Ugyanis atyja, **S z e n t m i k l ó s s y** József folyó hó 10-én, 69 éves korában Otrókocson elhunyt. — Legyen az elhunyt emléke áldott!

Táncmulatság. Rimaszombtat ifjusága a „Gömörmegei magyar közművelődési egylet” javára folyó 1886. évi június 6-ára tervezett, de a közbejött kedvezőtlen idő miatt elmaradt táncmulatságát ma délutáni 3 órakor tartja meg 30 kros belépti díj mellett a „Széchenyi-kertben.” — Most, midőn a közművelődési egyletek alakítása és pártfogolása céljából megindult mozgalom országsszerte magasabb hullámokat ver, annál szükségesebbnek tartjuk a t. közönség figyelmét e mulatságra felhívni, mert megjelenésükkel valóban a közügy érdekeinek tesznek szolgálatot.

Dalárda mulatság. F. hó 11-én tartotta meg a helybeli dalgyűlést táncmulatsággal egybekötött kerti hangversenyét, mely mintegy előzűl volt szolgáló a pécsi dalversenyre leendő menetel előtti nagyobb szabású hangversenyére, hol is már a versenydarabok adatnak majd elő; a „Széchenyi-kert”-ben eldaloltak tehát nem azok voltak, mint e lap mult heti számában közölve volt. — Magáról a kerti mulatságról a következőket írhatjuk, látszott a majálisról, hogy vásárgyűlés ideje van, s kénytelen távollétevel, a máskor megjelenni szokott közönség nagyban tűntetett, mindazáltal a bevétel jóval túlhaladta a kiadást. — A táncz későcskén kezdődött s hamar véget ért, de a kedv

annál tüzezebb volt. — Az előadott dalok a dalárda gyakorlottságáról s a jó vezetésről tanuskodtak.

Térzene vonzott nagyszámú közönséget pénteken este főterünkre. A gyönyörű holdvilágos est is igen sokat csábított a kellemes sétára, s megelégnélkü piacunk valóságos nagyvárosi korzó képét tünteté fel. Méltán szavunk lehetne az ellen, hogy a zene csak egy óráig tartott, holott más városokban, még a katonazene is, mely pusztá szíveségből játszik, jóval hosszabb ideig szokott élvezetet nyújtani az elismerésben nem fukarkodó közönségnek.

A rimaszombati dalárda folyó évi május hó 30-án és július hó 11-én tartott nyári mulatsága alkalmával felül-fizettek: május 30-án: Török Bálint ur 70 krt. Szentmiklóssy Sándor ur 70 krt. Balogh Endre ur 20 krt. N. N. 15 krt. Miskolczy István ur 70 krt. Tóth Péter ur 10 krt. Dapsy Vilmos ur 70 krt. Csider Károly ur 70 krt. Dr. Zehery István ur 70 krt. Kalla Mihály ur 10 krt. Susztak Lajos ur 10 krt. Molnár József ur 1 frt 10 krt. Lubik János ur 70 krt. Krausz N. ur 20 krt. Lukács Géza ur 10 krt. Institorisz Endréné urhölgy 70 krt. Samarjai Jánosné urhölgy 40 krt. Gömöri Ede ur 50 krt. — Július 11-én: Institorisz Endre ur 20 krt. Miskolczy István ur 70 krt. Szeverényi János ur 1 frt 20 krt. Tóth Pál ur 20 krt. Baksay István ur 70 krt. Marton János ur 70 krt. Csider Károly ur 70 krt. Lubik János ur 70 krt. Báthory László ur 70 krt. — Kegyes adományaiért fogadják dalárdánk nevében hálas köszönetemet. — Rimaszombtat, 1886. évi július hó 12-én. F ü l e p Benjámin, pénztáros.

Hivatalos közlemények.

Gömörmege alispánjától.

Hirdetmény.

7913. sz. A törvényhatóságokról szóló 1886-ik évi XXI. t. cz. életbe léptetése tárgyában, folyó év július 8-ról 37721. szám alatt kelt belügyminiszteri körrendelet érdemleges tárgyalása, — a törvény értelmében szükséges intézkedések előleges elrendelése, nemkülönböztetve több fontos és sürgős ügy érdemleges elintézése végett is — rendkívüli meggyebizottsági közgyűlés megtartása vált szükségessé.

Ezen rendkívüli közgyűlés határideje — főispán ur ő méltóságával egyetértőleg, folyó évi **augusztus hó 10-ik napjának d. e. 9 órájára** Rimaszombtat városba kitzetvén, ezen intézkedés köztudomásra hozatik, s a megyei bizottság t. tagjai felhivatnak, hogy minél nagyobb számban megjelenjen, s a tanácskozás tárgyát képezendő közérdekű ügyek elintézésében résztvenni sziveskedjenek.

Rimaszombtat, 1886. évi július hó 16-án.

Bornemisza László, alispán.

Magyar kir. belügyminisztertől.

Körrendelet.

38130. sz. — Az 1884-ik évben az akkor felmerült kolera-veszély alkalmából 39783. szám alatt kelt körrendeletben, oly czélból, hogy azon esetre, ha a járványos kolera hazánkba is eljutna, az ország lakossága a kellő orvosi segélyben részesülhessen, s orvosi személyzetben hiány ne legyen, különösen pedig, hogy oly esetekben, midőn valamely törvényhatóság a fenforgó szükség szerint általa ki-rendelendő járványorvosokat, hatósága területén s vidéken nyerni képes nem lenne, ilyenek oda azonnal innét kiküldhetők legyenek, intézkedtem az iránt, hogy az orvosok, a kik a kolera alkalmából járványorvosok gyanánt alkalmaztatni hajlandók, a belügyminiszterium közegészségügyi osztályában jegyzékbe vétessenek. A jelentkezők akkoron be is jegyztettek, de mivel a kolera hazánkban nem lépett fel, a járványorvosok alkalmaztatásának szüksége nem forgott fenn azon alkalommal. — Minthogy azonban Fiume városban újabb időben kolera-esetek fordultak elő; s a kór-nak netáni terjedése esetében iyi cholera-orvosok alkalmazásának szüksége állhat be, ezen okból a jelenben ajánlkozó orvosok neveit már most jegyzékbe vétetni kívánom. Ily kolera-orvosokul okleveles orvosok, sőt szükség esetén szigorló és az orvosi tanfolyamot végzett növendékek is lesznek alkalmazhatók. Az alkalmazott járványorvosok közül az orvostudorok, az oda- és visszautazási költség megtérítésén kívül rendszerint napi 6 frtot, sebészek és szigorló pedig, ugyszintén a végzett növendékek az utiköltségen kívül napi 4 frt díjat fognak nyerni. Miután pedig a szigorló és végzett orvosnövendékek a jelenlegi szűnődök alatt legnagyobb részt otthon tartózkodnak: ennél fogva azok, valamint az ajánlkozó okleveles orvosok, a tisztí főorvos közbenjöttével mielőbb felhivatandók, hogy azon esetre, ha a kolera tartamára járványorvosi minőségben kiküldetni hajlandók, magukat haladéktalanul jegyeztessék be, ezen jegyzék hozzám mielőbb felterjesztendő. — Budapestben, 1886. július hó 6.

A miniszter helyett: **Lukács György**, áltamtitkár.

A rimaszombati kir. törvényszék elnökétől.

Pályázat.

712. sz. — A vezetésem alatti rimaszombati kir. törvényszék területén levő rozsnói kir. járásbírószágnál nyugdíjazás folytán üresedésbe jött évi 500 frt fizetés és 100 frt lakpénzzel javadalmazott iruoki állomás betöltése céljából Igazságügyi miniszter ur ő nagyméltóságának folyó évi június hó 23-án 2280/I. M. E. 886. szám alatt kelt rendelete értelmében pályázat nyitattik. — Minő fogva felhivatnak mindazok, kik ezen állomást elnyerni ohajjták, hogy életkorukat szakképzettségüket, nyelvismeretüket, s eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt, s kellően bélyegzett folyamodványukat jelen hirdetésnek a hivatalos lapban harmadszori közzétételétől számítandó két hét alatt és pedig közhivatalban állók főnökeik útján, hozzám annál bizonyosabban benyújtják, mert a később beérkező kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Rimaszombtat, 1886. július 1. **Fornét Jenő**, kir. tszéki elnök.

A rimaszombati kir. törvényszék elnökétől.

Pályázat.

725. sz. — A vezetésem alatti rimaszombati kir. törvényszéknek nyugdíjazás folytán üresedésbe jött 1500 frt évi fizetés és 200 frt lakpénzzel javadalmazott kir. törvényszéki bírói állomásra Igazságügyi miniszter ur ő nagyméltóságának folyó évi június hó 28-ról 2360/I. M. E. szám alatt kelt magas rendelete folytán ezenel pályázatot hirdetek. — Felhívom ennél fogva mindazokat, kik ezen állomást elnyerni ohajjták, hogy életkorukat, szakképzettségüket, nyelvismeretüket, eddigi szolgáltatukat, valamint a kir. törvényszék területén alkalmazott bírósági hivatalnokokkal netalan létező rokonsági viszonyukat igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényeiket jelen hirdetésnek a hivatalos lapban harmadszori megjelenésétől számítandó két heti határidő alatt és pedig a közzolgáltatásban levők hivatali főnökeik útján hozzám annyival inkább nyújtják be, mivel az elkészen, vagy nem szabályszerű uton érkezett kérvények figyembe vétetni nem fognak.

Rimaszombtat, 1886. július 1. **Fornét Jenő**, kir. tszéki elnök.

Felelős szerkesztő: **RÁBELY MIKLÓS**.

Magán-hirdetések.

Magyarország leghíresebb s legrész-
sávdúsabb ásvány vize, a

SZOLYVAI

mely savanyúvíz, borral vegyítve, a leg-
kellemebb fűdítő italt nyújtja; gyomor-
és idegbajokban gyors és kitűnő
segélyt ad; tüdő-, hörgbántalmaknál,
hugycsőhólyag hurutoknál és járványos
betegségek alkalmával kitűnő gyógy-
szert képez, — mindenkor megrendelhető

MARSALKÓ KÁROLY

munkácsi uradalmi ásványvízberlőnél
Nyíregyházán; s kapható jelesb gyógy-
szertárakban, fűszerkereskedésekben és
vendéglőkben is.

Kereskedő tanulól

egy helybeli vegyeskereskedésbe, egy
jó házból való 13—14 éves ifju, azon-
nal felvétetik. — Hol? megmondja e
lap kiadója.

Haszonbéri hirdetés.

Csizben, a közbirtokosság tulajdonát
képező italmérési jog két korcsmával, há-
rom egymásután következő évre 1886. év
szeptember 19-én délelőtt 10 órakor, nyil-
vános árverés útján a község házában bérbe
fog adatni, mire a bérleti szándékozók,
10%-el ellátva, meghivatnak.

A haszonbér 1887. évi január 1-én
kezdődik.

A feltételek alólirótnál Csizben meg-
tekinthetők.

Horváth József,

közbirtokossági igazgató.

2—4

Hirdetés.

A t. ez. közönség tudomására hozatik, misze-
rint a rimaszombati földmives-iskola gazdaságá-
ban a tej egy részéből

kemény sajt

készítetik s árusítatik.

Az áruba boesátott téglánydad alaku sajidara-
bok 1.25—1.50 kgm súlyuak. A sajt kapható kilo-
grammja 60 kron a földmives-iskolánál, Kern
Adolf ur kereskedésében és Tóth Gusztáv ur pék-
üzletében Rimaszombatban.

A sajtok egy része juh-, más része tehéntejből
készül. A földmives-iskola igazgatósága.

ANDRIK SÁMUEL,

kályhagyára

Tamásfalán, (u. p. Rimaszombat.)

Van szerencsém a nagyér-
demű közönség becses tudomá-
sára hozni, hogy Tamásfalán (sa-
ját házamban) mindenféle alaku,
nagyága és színű, saját gyárt-
mányu s közzennel is fűthető
kész, raktáron levő

cserépkályhák

nagy választékban, jutányos áron mindig kap-
hatók. — Megrendelések pontosan teljesítetnek.

5—*

Andrik Sámuel.

Hirdetmény.

3461. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék mint
telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Zaidner Ja-
kab, Demeter József és társai végrehajthatónak

Demeter István végrehajtást szenvedő elleni 100 frt
és 200 frt tőkekövetelés s jár. iránti végrehajtási ügyében a
rimaszombati kir. törvényszék (a rimaszécsi kir. járásbíró-
ság) területén lévő Uzapanyit község határában fekvő uza-
panyiti 111. sztk. A/I. 1—21. sorsz. a. foglalt $\frac{2}{3}$ urbéri
telekből Demeter István nevében álló $\frac{2}{3}$ részére 809 frt és
A/II. 22—25. sorsz. alatt foglalt nemesi birtokból Demeter
István illető $\frac{2}{3}$ részére az árverést 178 frtban ezennel
megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy
a fentebb megjelölt ingatlanok az 1886. évi szeptember hó
9-ik napján délelőtt 10 órakor Uzapanyit községben a köz-
ségi bíró házában megtartandó nyilvános árverésen a meg-
állapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak. — Árve-
rezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10
%-át, vagyis az A/I. 1—21. sorsz. a. ingatlanokra 80 frt
90 kr. és az A/II. 22—25. sorsz. a. ingatlanokra 17 frt 80
készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett
árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én
3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában
kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez le-
tenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a
bírósnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű el-
ismervényt átszolgáltatni. — Kelt Rimaszombatban, 1886
évi május hó 25. napján. A rimaszombati kir. tszék mint
telekkönyvi hatóság. Fornét, kir. tszéki elnök.

Korcsma bérlet.

A lénártfali korcsmáltatási jog a
hozzátartozó épületekkel 1887. évi ja-
nuár 1-től számítandó három évi idő-
tartamra a községi bíró házában folyó
évi augusztus 2-án d. e. 10 órán tar-
tandó nyilvános árverésen bérbe adatik.

A közelebbi feltételek Molnár Vik-
tor földbirtokosnál Abafalán (u. p. Bán-
réve) megtekinthetők.

Haszonbéri hirdetmény.

1576. sz. — Sajó-Gömör város tulajdonát ké-
pező királyi kisebb kiváltságos jogok és ingatlanok
ngymint:

1. A „Vámház“ vendéglő és italmérési joga a
hozzá tartozó szántóföld és réttel együtt 200 frt
kikiáltási árban.

2. A város területén két helyen szabadon gya-
korolható fél éves bormérési jog. A városi pénzével
együtt kikiáltási ára 20 frt.

3. A vásárjog 200 frt kikiáltási árban.

A „Husz forintos“ állásban levő mintegy 96
hold kiterjedésű szántóföld és rét: kikiáltási ára
1000 forint; — nyilvános árverés útján S.-Gömör
város házában folyó évi augusztus hó 8-ik napján
d. u. 3 órakor, 1887. elejétől számítandó hat évre
haszonbérbe kiadatik, hova a bérleti ohajtók azon
megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az árverés meg-
kezdése előtt tartoznak biztosíték gyanánt a kikiál-
tási ár 10%-át készpénzben letenni. — Bővebb fel-
világosítás a városi előjáráságtól nyerhető.

Sajó-Gömörön, 1886. évi július hó 8-án.

Záhonyi János,
jegyző.

Ifj. Deák-Pál András,
bíró.

Tanulól

egy jóra való, tisztességes szülőktől szár-
mazott, 13—14 éves ifju alólirótn rima-
szombati műcsukrászdájában azonnal
felvétetik. — A feltételek iránt értekez-
hetni Miskolczy Istvánnal.

FLEISCHER és TÁRSA

gépgyára és vasöntője KASSÁN, Eperjesi-ut 6. sz.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek a legujabb tapasztalatok szemmel tartásával, czélszerűen s gondosan gyár-
tott jóhírnevű gépeit a közeledő nyári idényre, nevezetesen:

Cséplőkészleteit könnyű járással járgány vagy gözmozdony általi hajtásra,

Kézi cséplő-gépeit járgány hajtásra is

alkalmazva, szalmázó készülékkel vagy a nélkül,

Baker- és magtár-rostált, továbbá

mindennemű

Szivattyúkat,

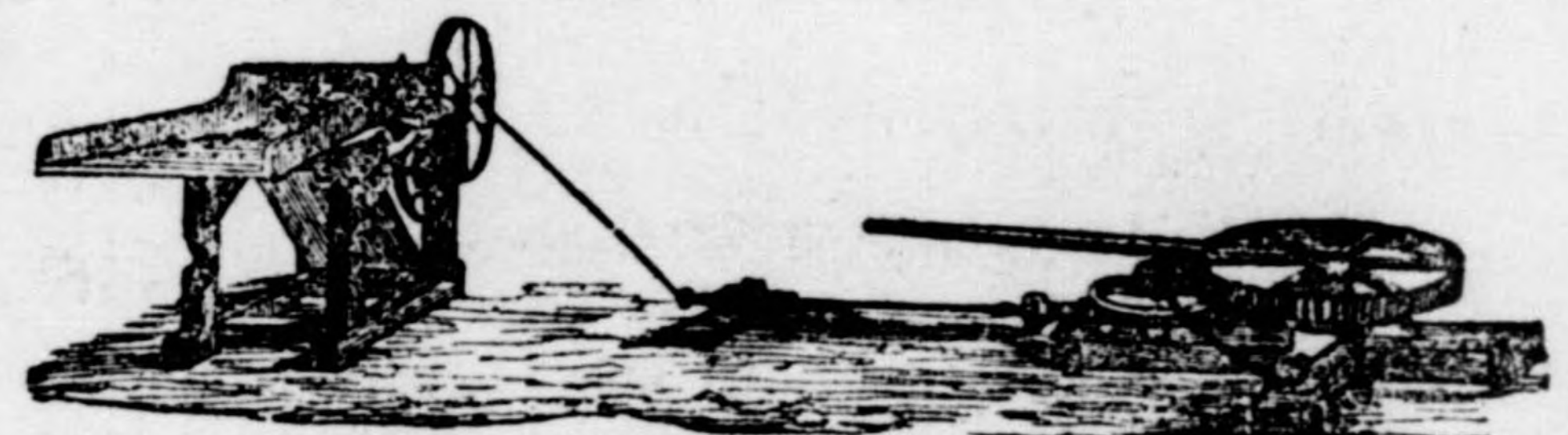
Gőzgépeket és gőzkazánokat,

Szeszgyár-berendezéseket, mint p. Henze-főzők, kavarázó készülékek, maláta s
burgonyazúzókat stb.

Gépgyárunkban gyártmányainknak jelentékeny készletét tartjuk állandóan s bizományi
raktárt

STOLCZ MÁRTON urnál Rimaszombatban.

Gazdasági gépeink képes-, valamint öntődékn gyártmányai árjegyzékét kívánatra ingyen és bérmentve
küldjük. 5—5

Kiadó lakás.

Rimaszombatban, a felső Rimasor-
utca 5. sz. a. házban egy kényelmes
lakás, mely 3 szoba, konyha, kamra,
fatartó és 8 lóra vagy tehénre való is-
tállóból áll, azonnal bérbe vehető. Fel-
világosítást nyerhetni ugyanott Tóthy
György urnál.

Hirdetmény.

3737. sz. A rimaszombati kir. tszék mint telekkönyvi
hatóság közhírré teszi, hogy Sztamecz Sámuel vég-
rehajthatónak Szikora András Mihalik végrehajtást
szenvedő elleni 655 frt, tőkekövetelés és jár. iránti végre-
hajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék területén
lévő Szelece község határában fekvő a szelecei 52. sztk.
foglalt 1342. 1343. 1344. hrsz. alatti erdőből Szikora An-
drás Mihalik nevére írott 9/120. rész jutalékára az árverést
655 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte,
és hogy fennebb megjelölt ingatlanok az 1886. évi szeptem-
ber hó 10-ik napján d. e. 10. órakor Szelece községben a köz-
ségi bíró házában megtartandó nyilvános árverésen a meg-
állapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak. Árverezni
szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át
vagyis 65 frt 50 krt készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz.
42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi
november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri
rendelet 8. §-ában, kijelölt óvadékképes értékpapírban a ki-
küldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170.
§-a értelmében a bánatpénznek a bírósnál előleges elhe-
lyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.
Kelt Rimaszombatban 1886. évi június hó 4-ik napján.

A rimaszombati kir. tszék mint telekkönyvi hatóság.

Fornét, kir. tszéki elnök.

1862. sz.

Hirdetmény.

A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi ha-
tóság közhírré teszi, hogy Iván Terézia, And-
rás és Julianna végrehajthatóknak Hubay-Gedeon
Miklós végrehajtást szenvedő elleni 190 frt követelés és
járuléka iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir.
törvényszék területén lévő Hubó község határában fekvő, a
hubói 42. sztkvben A. I. 4—19. sorszám alatt foglalt kül-
sőséghől Hubay G. Miklós jogán járó, Molnár Flóra férj.
Hubay G. Miklós nevére írott $\frac{2}{3}$ részére 320 frt. —
a hubói 293. sztkvben foglalt G. Hubay Miklós jogán járó,
Molnár Flóra férj. G. Hubay Miklós nevére álló 45 hrsz.
alatti beltelekre s a rajta levő 37 sz. a. házra 168 frt. —
a hubói 33. sztkvben A. I. 2—19. sorsz. alatt foglalt kül-
sőséghől G. Hubay Miklós jogán Molnár Flóra férj. G. Hubay
Miklós nevére írott $\frac{2}{3}$ részére 288 frt. A hubói 294. sztkvben
foglalt Hubay Julianna Marton Karolyné, Hubay Apollónia
Dávid Sámuelné és Molnár Flóra G. Hubay Miklós nevére
álló 56. 168. hrsz. a. birtokra 21 frt. — A hubói 316.
sztkben foglalt Ficsor István s neje Havnek Susanna és
Hubay Miklós nevére írott 81. hrsz. a. kertre az árverést
12 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte,
és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1886. évi ang-
hó 2-ik napján d. e. 10 órakor Hubó községben, a községi
bíró házában megtartandó nyilvános árverésen a megáll-
apított kikiáltási áron alól is eladatni fognak. Árverezni szán-
dékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis
a hubói 42. sztkvi birtokra 32 frt, a hubói 293 sztkvi in-
gatlakra 16 frt 80 krt, a hubói 33. sztkvi birtokra 28 frt
80 krt, a hubói 294. sztkvi birtokra 2 frt 10 krt és a
hubói 316. sz. tkvi birtokra 1 frt 20 krt készpénzben, vagy
az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított
és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazság-
ügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes érté-
kpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX.
t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bírósnál elő-
leges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át-
szolgáltatni. — Kelt Rimaszombatban, 1886. évi március
hó 23. napján. A rimaszombati kir. törvényszék mint telek-
könyvi hatóság. Fornét, kir. tszéki elnök.